

THESES PHILOSOPHICÆ,

Quas, Laureæ Magisterialis Candidati, in Collegio
REGALI ABREDONENSI, ad
diem 15 Junii, A. P. D. O. M. Publicè
propugnabunt horis & loco solitis.

Præside ALEXANDRO FRASER.

Xenoph. *Quid putet quisque non quid contendat ponat.
hominis est opinari Dei scire.*

ABREDEIS, Excudēbat IOANNES FORBESTIUS, URBS
& UNIVERSITATIS Typographus, Anno Dom. 1697.

Nobilissimo, Amplissimo, Clarissimoq; Domino,

D. KENETHO Magistro de DUFFUS

Illustrissimi JACOBI Reguli de Duffus, Domini de Skelbo, Roseyle, Kintrae, Corrallwood, &c. Filio primogenito, ac Hæredi tanto patre dignissimo: Antiquissimæ & Urenuissimæ Sutherlandiorum Gentis, post Patrem principi dignissimo.

Fueri verè Heroico ac Magnifico, non minùs propriis animæ dotibus, & præstanti corporis formâ quam avitâ proavorum Gloriâ Illustrissimo, Coætaneos omnes mirâ indolis sublimitate, ac morum suavitæ insigniter anteverenti.

In nostrâ hac UNIVERSITATE, omnium quondam Commilitonum Coryphæo, nunc verò MÆCENATI Magnificentissimo, æternum suspiciendo, & perpetim Colendo.

Decernina hæc Philosophica in perpetuum debiti Cultus ac devotissimæ observantiæ testimonium. D. D. C. Q.

ALEXANDER FRASER PROMOTOR,
Et hi CANDIDATI.

Alexander Christie,
Alexander Cuthbert,
Alexander Simm,
Alexander Webster,
Arthurus Sutherland,
Calenus Innes,
Gulielmus Fraser,
Gulielmus Gordon,
Gulielmus Orem,

Gulielmus Watson,
Jacobus Ferguson,
Jacobus Greig,
Ioannes Kennedy,
Ioannes Mackbean,
Ioannes Rob, *Hib.*
Kenethus Mackciver,
Lachlanus Rose,
Thomas Reith *Anglus,*

THESES

THESES PHILOSOPHICÆ.

Utmadmodum in *Homine*, animalium longè nobilissimo, partes duæ sunt, *Corpus* nempe quod illi cum cæteris animalibus commune est, ac *Mens* quæ ei propria est, & Dei immortalis imaginem quandam refert: ita & in homine duum generum proprietates & functiones sunt quarum aliæ ad *Corpus*, aliæ vero ad *Mentem* spectant. *Corpori* ac illius partibus accidunt *Magnitudo*, *Figura*, *motus*, *alimentorum coctio*, *nutritio*, aliaque quæ recensere longum esset. *Mentis* vero proprietates ac functiones *Universæ* sola *Cogitatione* absolves; qua significamus id omne quod ita in nobis est, ut ejus immediatè conscii simus est itaque omnis *Perceptio* cogitatio, sive *Mens* se sola utatur, hoc est *Intelligat*, sive ad *Corpus* sese convertat, ac *Imaginetur* aut *Sentiat*. *Judicium* & cogitatio est, sive *Affirmatione* aut *Negatione* una, sive pluribus absolvetur, ut in *Discursu* & *Ratiocinatione* fit: *Ratiocinatio* namque transitum denotat ab una cogitatione ad aliam.

II. Ad propriam mentis naturam referenda est *Perceptio*, sive *Cogitatio*, quæ a mole corporea minimè pendet, unde falsius nihil est, communi illo axiomate, *Intelligentem oportet Phantasmata speculari, & nihil esse in intellectu, quod prius non fuerat in sensu*. Sic enim de rebus incorporeis frustra tractaverint *Theologi*, ac *Iurisconsulti*; apud quos varia reperies, quæ nec sensu percipi, nec sub aliquo *Phantasmate Corporeo*, representari possunt; si verborum conceptum cum rerum conceptu confundas, ac quæ toto genere distant, corporea ac incorporea, pro re una accipias. Unde contendunt nonnulli, *Animam* omnino nihil esse ac nomen tantum inane: alii *Gloriosi* *Numinis* ideam negant, vel sub formâ corporeâ concipiunt: hinc *Idololatria* exorta, illinc *Impietas* ac *Atheismus*.

III. Hac autem *Numinis* idea eò clarior est, quò magis essentialia entis illius attributa continet; tantoque etiam purior, quanto ea sincerius concipit: neque dubium est quin in hac *Idea* contineatur *Realitas* omnis, quæ modo imperfectionem non involvat, adeoque principalis

est. Deum ratione subsistentiae *Independentem* ac aeternum; quoad essentiam, ac attributa *Omniscium, Omnipotentem* &c.; quo ad opera denique omnia in omnibus pro nutu voluntatis suae operantem, ac rebus omnibus intimè presentem; quae omnia ita cohaerent, ut quisquis unum horum attigerit, entis perfectissimi, quod nomine Dei venit, *Ideam* habere dici debeat: unde felicissime Philosophatus est *Cartesius Med. 3. Quia enim ratione intelligerem me dubitare, me cupere hoc est aliquid mihi deesse, etiam me non esse omnino perfectum si nulla idea entis perfectioris in me esset ex cuius comparatione defectus meos agnoscerem.*

IV. Nuda ac simplex *Perceptio*, intimè cum *Judicio* cohaeret; ita ut suum cuique perceptioni respondere possit *judicium*. Quisquis igitur hoc pacto judicat, hoc est, affirmat vel negat, is certè cogitat, ac ad mentem hanc suam cogitationem refert: Quin imo *judicium* propriè magis videtur ad mentem spectare, quam nuda perceptio; quatenus ex arbitrio mentis, magis est judicare quam percipere; perceptio namque pendet ab ideis quas aliter concipere non potest quam natura nos docuit; imò intellectus necessario percipit: assensus licet quem voluntas intellectui prebet, actio prorsus libera sit ad quam mens seipsam determinat, quatenus hac in parte sui juris est. Unde saepe nostri arbitrii est, quid judicare velimus, quoties nempe rationem veri aut falsi satis perspectam non habemus. *Judicium* interim separari penitus a perceptione non debet: cum absque ea subsistere nequeat, nam cum affirmo vel nego, semper aliquam rem, ut meae cogitationis subiectum apprehendo, & praeterea aliquid amplius, quam rei istius similitudinem cogitatione complector: & de re quam nullo modo percipio judicare nequeo: quae verò accuratè satis non percipio, ea vel errori, vel inconsiderato *judicio* occasionem praebent.

V. Veluti ex intellectione pura, optima & firmissima formari possunt *judicia*: ita ex adverso, quae pendunt ex imaginatione aut *Sensatione* sola ea confusa ut plurimum sunt, aut obscura; nec tam recta & firma possunt esse *judicia*, quae iis superstruimus. Quae potissima causa est omnis evidentiae vel obscuritatis, omnisque in quavis scientia certitudinis vel incertitudinis; quod patet in universa *Math. sc.* quam puram vocant, & in multis *Theologiae* ac *Iurisprudentiae* capitibus, quae variantur circa res tantum intelligibiles; quae reipsa vel cogitatione
saltem

Theses Philosophicæ.

saltem sejunctæ sunt ab omni sensibili *Materia*: ex adverso *Medicina* ob hoc unum præcipuè adeo obscura & incerta est, quia circa sensibilia versatur, de quibus parum, vel nihil percipit intellectus.

VI. Prout ea que percipimus, intuitu primo vel obvia sunt, vel abscondita: ita & *judicia* nostra vel uno actu absolvimus, vel unum ex alio deducimus, & *Ratiocinatio* dicitur; quæ peculiaris cogitandi actus non est, sed plurium perceptionum & judiciorum nexus, & discursus à cogitatione una ad aliam, ut quod in una detegere non possumus intuitu primo, notum fiat ex pluribus intuitu secundo vel tertio. In multis autem celeriter adeo discurremus ab uno ad aliud, ut à simplici perceptione ritè non distinguatur discursus. Eo ferè modo quo simili errore affirmationem & negationem cum simplici *Intellectus* perceptione confundimus, & quod proprium unius est tribuimus alteri; atque ita in *Ratiocinatione* non nominum, sed conceptuum & judiciorum copulatio fit: cujus signum neque nomen neque verbum est, sed conjunctio cum verbo copulata, quæ hinc illativa seu ratiocinativa potius vulgò dicitur.

VII. Ex dictis patet, *Mentem* cælitus esse natam; eamque à Deo formari, ac ab ipso, corpori infundi: generationis proinde legibus, minime subjecta est; neque in seipsa, neque extra se ullum sui interitus principium agnoscit; perfectiores licet aut imperfectiores cogitandi facultates appareant, pro ætatis discrimine & variâ corporis crassi, nihil interim propriis animæ viribus exinde accedit aut decedit; in operando quidem magis aut minus impediuntur, ast ipsæ cogitandi facultates nulla ratione læduntur. Pro ratione ætatis, valetudinis, ac temperamenti, firmitus vel infirmius est corpus humanum; mens vero in infantia & senectute, in secunda ac adversa valetudine, & cum quocunque denique corporis temperamento, eadem semper, atque iisdem facultatibus pollet; ob intimam licet cum corpore unionem, mentis functiones plurimum variant.

VIII. *Mens* ad virtutem anhelans, primum sui, dein rerum aliarum æstimat pretium, quo fit ut nec corpori, nec sensibus diutius subserviens, in vita, ac moribus formandis, penè tota occupata sit, nosque doceat, virtutem à vitio secundum rationem ac veritatem distinguere. Quæ prima si non unica virtus est, sub se sciz: omnes ceteras complectens. Ea namque quæ apud omnes vitæ ac morum

disciplina habita est, *Ars dicitur bene beateque vivendi*, bonum à malo discernens. Boni autem ac mali genera varia sunt: & pro vario considerandi modo, sæpe diversi in voluntate affectus excitantur: atque hi affectus, vel ad solam mentem spectant, & maximè puri ac sinceri sunt, vel conjunctam sibi habent corporis perturbationem qua etiam perturbatur animus.

IX. Animi affectus plurimum variant, & summam menti perfectionem ac beatitudinem adferunt. Quoniam hoc pacto non solum in se maximè perficitur animus, verum etiam extra se alia invenit, & quantum potest suum facit quicquid desiderat. Unde facilè deduci poterit qua ratione Deus bonum animi supremum sit: animus namque seipsum cognoscens, in se de dei imaginem quandam invenit, ex cujus intuitu deum cognoscit; hæc vero cognitio, ob eminentiam ac perfectionem quam in Deo videmus, amorem parit: maxime, ubi attendimus ad beneficia quæ ab illo accepimus; quæ tanta sunt, quanta neque à nobis habere, neque aliunde accipere potuimus. Nam per nosmet ipsos nihil possumus efficere, sed in deo verò subsistimus, & per illius potentiam, peculiari quodam modo actionum nostrarum domini sumus. Quod certe maximum beneficium est, & summum animi bonum, quo sic expleri potest rationalis appetitus, ut nullum aliud desideret, si modo ab eo se averti non sinat, per varia mundi blandimenta, quæ boni rationem nequaquam oleat.

X. Varia sunt præcepta moralia, à philosophis proposita, quæ non solum utilia sed etiam simpliciter necessaria sunt, ut horrenda vitiorum agmina, & innumera omnium peccatorum genera, ex scelerato hoc seculo exterminari possint; à religione Christiana interim repetenda sunt præcepta quæ rationi illuminatæ maximè consentanea sint & quæ sola hominem vere bonum & pium efficiunt.

XI. Homines quo ad animam pares sunt, quatenus unicuique sua voluntas est, qua tam imperare potest quam parere. Ut ergo unus præ alio imperet & quæ à pluribus possideri simul nequeunt possideat, aliud quid intervenire oportet quo rerum divisio ac humanæ potestatis determinatio quædam fiat. Hoc autem variis modis evenit. Primo per generationem, qua partus sequitur ventrem: à matre autem transire potest hoc dominium, si foetum exponat, si bello capta, vel alieno dominio subiecta sit. Sed naturalis hujus dominii translatio est,

Theses Philosophicae.

7

est, quæ ex societate conjugali sequitur, ubi penes virum suprema potestas est, & filius in potestatem patris transit. Secundo per servitutem qua quis vel incarceratus servire cogitur, vel captus alteri in servitutem se tradit. Tertio ex mero pacto, quatenus nempe plures homines, paræ ac mutuæ defensionis causa in societatem coeunt, quod facere non possunt, nisi vel in unum, vel in plures, vel in omnes, quorum quisque pars sit transferatur imperium.

XII. *Physica* provincia est, naturæ phænomena per causas maximè intelligibiles explicare. Ante omnia itaque genuina investiganda sunt principia cum absque iis, ne vel unius phænomeni causæ explicari possint: nos verò ne nimium de nominibus litigare videamur *Materiam* variè figuratam, *Motumque* diversimodi determinatum, principia genuina statuimus: quatenus horum ope universa naturæ phænomena commocè & philosophicè explicari possunt: *Materiam* quod attinet, per eam intelligimus, ipsam extensionis molem; illiusque rationem, rejectis inutilibus *Philosophorum* conjecturis, in *Extensione Impenetrabili* consistere arbitramur.

XIII *Physica* ratione objecti, ab omnibus aliis disciplinis abunde distinguitur. *Geometria* enim figuras ac magnitudines contemplatur, per intellectus abstractionem non ut sunt, sed ut concipiuntur, *Physica* autem res existentes contemplatur prout in natura sunt. Sic etiam *Astronomia* aliter quam *Physica* cælos ac sidera spectat, partim situs ac distantias observando, partim circulos ac motus supponendo, qui in natura non sunt. Et in *Musica* sonos, in *Optica* radices etiam aliter quam in *Physica* spectamus. Neque adeo ulla Mathematica scientia est quæ à *Physica* distingui non debeat. Sic etiam ipsa *Medicina*, *Chimia*, atque *Anatomia*, ratione objecti debent à *Physica* distingui.

XIV. Idem ille Deus, qui molem corpoream condidit, materiæ *Motum* largitus est: atque hinc orta est, illius distinctio in tot corpora plane diversa; perpetua & ea generationis, corruptionis & alterationis vicissitudo, quæ jam à primo mundi exordio, ad hæc usque tempora materiam fatigavit. Tota proinde *Materia* universi ex partibus ejusdem materiæ distinctis, varièque inter se agitatæ constat. cujuscumque autem figuræ ab initio fuerint particulae illæ, successu temporis nequiebant non fieri rotundæ; vi siquidem magna satis commovebantur ad earum angulos atterendos unde sphericæ factæ sunt.

XV. Supponendo

ma
s cir
o, lo
rum
lites
bul
lunt
diat,
oetua
ntos,
com
ad
pori
opha
ita
do
lac
um
por
ua se
efer
cor
antes
ch
dus
dus

ad
s
d
d
d